

AGHAGH UNIVERSITY OF SCIENCE
AND TECHNOLOGY

Kod: HS-288 Nazwa modułu: Socjologia religii i ateizmu

Rok akademicki: 2018/2019 Semestr: letni Punkty ECTS: 2

Program: Przedmioty humanistyczne i społeczne

Strona www: <http://www.wh.agh.edu.pl/> Język wykładowy: Polski

Osoba odpowiedzialna: dr Tyrała Radosław (rtyrala@agh.edu.pl)

Osoby prowadzące: dr Tyrała Radosław (rtyrala@agh.edu.pl)

Krótką charakterystyka modułu

Celem modułu jest zapoznanie studentów z podstawową aparaturą pojęciową, zapleczem teoretycznym oraz badaniami empirycznymi z zakresu socjologii religii i nie-religii.

Opis efektów kształcenia dla modułu zajęć

Kod EKM	Student, który zaliczył moduł zajęć wie/umie/potrafi	Sposób weryfikacji efektów kształcenia (forma zaliczeń)
Wiedza		
M_W001	Posiada podstawową wiedzę na temat głównych - klasycznych i współczesnych - koncepcji i teorii w socjologii religii i nie-religii	Kolokwium
M_W002	Ma uporządkowaną wiedzę z zakresu socjologii religii i nie-religii, jej relacjami z innymi dyscyplinami, subdyscyplinami socjologii	Kolokwium
M_W003	Posiada wiedzę na temat najważniejszych zjawisk i procesów zachodzących w polu współczesnej religii	Kolokwium
Umiejętności		
M_U001	Umie rejestrować i interpretować zjawiska społeczne, kulturowe, polityczne odnoszące się do sfery socjologii religii i nie-religii	Kolokwium
M_U002	Potrafi właściwie określać priorytety służące realizacji podejmowanych działań.	Kolokwium
Kompetencje społeczne		
M_K001	Dostrzega i prawidłowo rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu.	Kolokwium

Matryca efektów kształcenia w odniesieniu do form zajęć

Kod EKM	Student, który zaliczył moduł zajęć wie/umie/potrafi	Forma zajęć										
		Wykład	Ćwiczenia audytorialne	Ćwiczenia laboratoryjne	Ćwiczenia projektowe	Konwersatorium	Zajęcia seminaryjne	Zajęcia praktyczne	Zajęcia terenowe	Zajęcia warsztatowe	Inne	E-learning
Wiedza												
M_W001	Posiada podstawową wiedzę na temat głównych - klasycznych i współczesnych - koncepcji i teorii w socjologii religii i nie-religii	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_W002	Ma uporządkowaną wiedzę z zakresu socjologii religii i nie-religii, jej relacjami z innymi dyscyplinami, subdyscyplinami socjologii	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_W003	Posiada wiedzę na temat najważniejszych zjawisk i procesów zachodzących w polu współczesnej religii	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Umiejętności												
M_U001	Umie rejestrować i interpretować zjawiska społeczne, kulturowe, polityczne odnoszące się do sfery socjologii religii i nie-religii	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
M_U002	Potrafi właściwie określać priorytety służące realizacji podejmowanych działań.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Kompetencje społeczne												
M_K001	Dostrzega i prawidłowo rozstrzyga dylematy związane z wykonywaniem zawodu.	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Treść modułu zajęć (program wykładów i pozostałych zajęć)**Wykład**

Celem wykładów jest zapoznanie studentów z podstawową aparaturą pojęciową, zapleczem teoretycznym oraz badaniami empirycznymi z zakresu socjologii religii i nie-religii. Standardowo wykłady takie ograniczają się do przedstawienia stanu religijności oraz przemian, jakim ona podlega we współczesnym świecie. Tutaj zostaną one uzupełnione o analizę irreligii i irreligijności, traktowanej jako swoisty rewers religii i religijności.

Program zajęć:

1. Powitanie, omówienie reguł gry. O socjologicznym namyśle nad religią - uwagi wstępne.
2. Historia i instytucjonalizacja socjologii religii i nie-religii. Klasycy socjologii religii: E.

Durkheim, M. Weber, S. Czarnowski i in.

3. Religia i religijność w ujęciu socjologicznym: typu definicji i sposoby konceptualizacji.

4. Podstawowe pojęcia socjologii religii: magia/religia, kościół/sekta, typologia autorytetów religijnych, typologia istot religijnych.

5. Przemiany religii I: sekularyzacja i desekularyzacja.

6. Przemiany religii II: prywatyzacja i deprywatyzacja; religia kulturowa; strefa nie/religijnej niedookreśloności.

7. Przemiany religii III: nowe ruchy religijne; nowa duchowość; religie satyryczne.

8. Religia w ujęciu antropologicznym: rytuał, mit, czary, zjawiska mirakularne.

9. Religia a polityka: stosunki kościół-państwo w perspektywie socjologicznej; religie publiczne; religie cywilne.

10. Irreligia, nie-religia, niewiara, ateizm – kwestie terminologiczne.

11. Sekularyzm jako ruch społeczny: Nowy Ateizm i nie tylko.

12. Polscy niewierzący jako mniejszość kulturowa.

13. Studenckie projekty grupowe I.

14. Studenckie projekty grupowe II.

15. Studenckie projekty grupowe III.

Sposób obliczania oceny końcowej

• Obecność na zajęciach jest obowiązkowa – prowadzący będzie ją każdorazowo sprawdzał. Dozwolone są 2 nieusprawiedliwione nieobecności podczas kursu (nie dotyczy to jednak prezentacji własnego projektu grupowego – wtedy obecność jest obowiązkowa pod sankcją utraty punktów za ten element).

• Kurs zakończony zostanie kolokwium o charakterze pisemnym (waga 0,7).

• Obowiązkowe wykonanie projektu grupowego zakończonego prezentacją podczas zajęć (waga 0,3). Szczegóły do omówienia podczas pierwszych zajęć.

• Wpływ na ocenę końcową będzie też miała aktywność podczas zajęć (ewentualne podniesienie oceny o max 0,5pkt).

Wymagania wstępne i dodatkowe

brak

Zalecana literatura i pomoce naukowe

1) obowiązkowa:

Berger Peter L. 1997. Święty baldachim. Elementy socjologicznej teorii religii, Kraków: ZW NOMOS.

Kehrer Günther. 1997. Wprowadzenie do socjologii religii, Kraków: ZW NOMOS.

2) zalecana:

Adamski Franciszek (red.). 1984. Socjologia religii. Wybór tekstów, Kraków: WAM.

Baniak Józef. 2007. Desakralizacja kultu religijnego i świąt religijnych w Polsce. Studium socjologiczne, Kraków: ZW NOMOS.

Barker Eileen. 2002. Nowe ruchy religijne, Kraków: ZW NOMOS.

Beckford James. 2006. Teoria społeczna a religia, Kraków: ZW NOMOS.

Beyer Peter. 2005. Religia i globalizacja, Kraków: ZW NOMOS.

Borowik Irena. 1997. Procesy instytucjonalizacji i prywatyzacji religii w powojennej Polsce, Kraków: UJ.

Borowik Irena. 2000. Odbudowywanie pamięci. Przemiany religijne w Środkowo-Wschodniej Europie po upadku komunizmu, Kraków: ZW NOMOS.

Borowik Irena i Tadeusz Doktor. 2001. Pluralizm religijny i moralny w Polsce, Kraków: ZW NOMOS.

Bowie Fiona. 2008. Antropologia religii. Wprowadzenie, Kraków WUJ.

Boyer Pascal. 2005. I człowiek stworzył bogów... Jak powstała religia, Warszawa: Prószyński i S-ka.

Bullivant Stephen i Michael Ruse (red.). 2013. The Oxford Handbook of Atheism, Oxford: Oxford University Press.

Casanova José. 2005. Religie publiczne w nowoczesnym świecie, Kraków: ZW NOMOS.

Ciupak Edward. 1973. Katolicyzm ludowy w Polsce. Studia socjologiczne, Warszawa: Wiedza Powszechna.

Clarke Peter B. (red.). 2011. The Oxford Handbook of the Sociology of Religion, Oxford: Oxford University Press.

- Davie Grace. 2010. Socjologia religii, Kraków: ZW NOMOS.
- Dobbelaere Karel. 2008. Sekularyzacja. Trzy poziomy analizy, Kraków: ZW NOMOS.
- Durkheim Émile. 1990. Elementarne formy życia religijnego. System totemiczny w Australii, Warszawa: PWN.
- Eller Jack David. 2007. Introduction Anthropology of Religion. Culture to the Ultimate, New York, London: Routledge.
- Flynn Tom (red.). 2007. The New Encyclopedia of Unbelief, Amherst, NY: Prometheus Books.
- Gowin Jarosław. 1999. Kościół w czasach wolności 1989-1999, Kraków: Znak.
- Hałas Elżbieta. 2007. Konwersja. Perspektywa socjologiczna, Warszawa: WN Scholar.
- Kubiak Anna E. 2005. Jednak New Age, Warszawa: Jacek Santorski & Co.
- Libiszowska-Zółtkowska Maria. 2000. Wiara uczonych. Esej socjologiczny mocno osadzony w empirii, Kraków: ZW NOMOS.
- Luckmann Thomas. 2006. Niewidzialna religia. Problem religii we współczesnym społeczeństwie, Kraków: ZW NOMOS.
- Mariański Janusz. 2004. Religijność społeczeństwa polskiego w perspektywie europejskiej. Próba syntezy socjologicznej, Kraków: ZW NOMOS.
- Mariański Janusz. 2010. Religia w społeczeństwie ponowoczesnym. Studium socjologiczne, Warszawa: Oficyna Naukowa.
- Martin Michael (red.). 2007. The Cambridge Companion to Atheism, Cambridge: Cambridge University Press.
- McGuire Meredith B. 2012. Religia w kontekście społecznym, Kraków: ZW NOMOS.
- Norris Pippa i Ronald Inglehart. 2006. Sacrum i profanum. Religia i polityka w świecie, Kraków: ZW NOMOS.
- Pietrzak Michał. 2010. Prawo wyznaniowe, Warszawa: LexisNexis.
- Piwowski Władysław. 2000. Socjologia religii, Lublin: RW KUL.
- Tyrała Radosław. 2014. Bez Boga na co dzień. Socjologia ateizmu i niewiary, Kraków: ZW NOMOS.
- Weber Max. 1994. Etyka protestancka a duch kapitalizmu, Lublin: Test.
- Załęcki Paweł. 2001. Między triumfalizmem a poczuciem zagrożenia. Kościół rzymskokatolicki w Polsce współczesnej w oczach swych przedstawicieli. Studium socjologiczne, Kraków: ZW NOMOS.
- Zielińska Katarzyna. 2009. Spory wokół teorii sekularyzacji, Kraków: ZW NOMOS.
- Zieliński Ariel. 2004. Na straży wiary prawdziwej. Zjawiska cudowne w polskim katolicyzmie ludowym, Kraków: ZW NOMOS.
- Zuckerman Phil. 2008. Society Without God: What the Least Religious Nations Can Tell Us About Contentment, New York: New York University Press.

Publikacje naukowe osób prowadzących zajęcia związane z tematyką modułu

- Borowik Irena, Branko Ančić i Radosław Tyrała. 2013. „ (Atheism in) Central and Eastern Europe”, w: Stephen Bullivant (red.), Oxford Handbook of Atheism, New York: Oxford University Press, s. 622-637.
- Tyrała Radosław. 2011, Religijność współczesna - między erozją a metamorfozą, w: Łucja Kaprańska (red.), Kulturowe aspekty społeczeństwa informacyjnego, Łódź: PRINTPAP, s. 127-146.
- Tyrała Radosław. 2014. Bez Boga na co dzień. Socjologia ateizmu i niewiary, Kraków: ZW NOMOS.

Informacje dodatkowe

brak

Nakład pracy studenta (bilans punktów ECTS)

Forma aktywności studenta	Obciążenie studenta
Udział w wykładach	30 godz
Dodatkowe godziny kontaktowe z nauczycielem	4 godz
Samodzielne studiowanie tematyki zajęć	16 godz
Sumaryczne obciążenie pracą studenta	50 godz
Punkty ECTS za moduł	2 ECTS